

**ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΤΕΚΝΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ
ΚΑΙ ΤΕΚΝΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ
ΤΕΤΑΡΤΗ 12 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2007
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ:
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΕΞΙ (6)**

ΚΕΙΜΕΝΟ

**Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης, «Όνειρο στό κῦμα»
(Απόσπασμα)**

Ἡ τελευταία χρονιά πού ἤμην ἀκόμη φυσικός ἄνθρωπος ἦτον τό θέρος ἐκεῖνο τοῦ ἔτους 187... Ἦμην ὠραῖος ἔφηβος, καστανόμαλλος βοσκός, κ' ἔβοσκα τās αἶγας τῆς Μονῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ εἰς τὰ ὄρη τὰ παραθαλάσσια, τ' ἀνερχόμενα ἀποτόμως διά κρημνώδους ἀκτῆς, ὑπερθεν¹ τοῦ κράτους τοῦ Βορρᾶ καί τοῦ πελάγους. Ὅλον τό κατάμερον² ἐκεῖνο, τό καλούμενον Ξάρμενο, ἀπό τὰ πλοῖα τὰ ὅποια κατέπλεον ξάρμενα ἢ ξυλάρμενα³, ἐξωθούμενα ἀπό τās τρικυμίας, ἦτον ἰδικόν μου.

Ἡ πετρώδης, ἀπότομος ἀκτὴ του, ἡ Πλατάνα, ὁ Μέγας Γιαλός, τό Κλῆμα, ἔβλεπε πρὸς τόν Καικίαν⁴, καί ἦτον ἀναπεπταμένη⁵ πρὸς τόν Βορρᾶν. Ἐφαινόμην κ' ἐγὼ ὡς νά εἶχα μεγάλην συγγένειαν μέ τούς δύο τούτους ἀνέμους, οἱ ὅποιοι ἀνέμιζαν τὰ μαλλιά μου, καί τὰ ἔκαμναν νά εἶναι σγουρά ὅπως οἱ θάμνοι κ' αἱ ἀγριελαῖαι, τās ὁποίας ἐκύρτωναν μέ τό ἀκούραστον φύσημά των, μέ τό αἰώνιον τῆς πνοῆς των φραγγέλιον⁶.

Ὅλα ἐκεῖνα ἦσαν ἰδικά μου. Οἱ λόγγοι, αἱ φάραγγες, αἱ κοιλάδες, ὅλος ὁ αἰγιαλός, καί τὰ βουνά. Τό χωράφι ἦτον τοῦ γεωργοῦ μόνον εἰς τās ἡμέρας πού ἦρχετο νά ὀργώση ἢ νά σπείρη, κ' ἔκαμνε τρίς τό σημεῖον τοῦ Σταυροῦ, κ' ἔλεγεν: «Εἰς τό ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, σπέρνω αὐτό τό χωράφι, γιά νά φᾶνε ὅλ' οἱ ξένοι κ' οἱ

ΑΡΧΗ 2ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

διαβάτες, καί τά πετεινά τ' οὐρανοῦ, καί νά πάρω κ' ἐγώ τόν κόπο μου!»

Ἐγώ, χωρίς ποτέ νά ὀργώσω ἢ νά σπείρω, τό ἐθέριζα ἐν μέρει. Ἐμιμούμην τούς πεινασμένους μαθητάς τοῦ Σωτῆρος, κ' ἔβαλλα εἰς ἐφαρμογήν τάς διατάξεις τοῦ Δευτερονομίου χωρίς νά τάς γνωρίζω.

Τῆς πτωχῆς χήρας ἦτον ἡ ἄμπελος μόνον εἰς τάς ὥρας πού ἤρχετο ἡ ἰδία διά νά θειαφίση, ν' ἀργολογήσῃ⁷, νά γεμίση ἕνα καλάθι σταφύλια, ἢ νά τρυγήσῃ, ἄν ἔμενε τίποτε διά τρύγημα. Ὅλον τόν ἄλλον καιρόν ἦτον κτῆμα ἰδικόν μου.

Μόνους ἀντιζήλους εἰς τήν νομήν⁸ καί τήν κάρπωσιν ταύτην εἶχα τούς μισθωτούς τῆς δημαρχίας, τούς ἀγροφύλακας, οἱ ὅποιοι ἐπί τῇ προφάσει, ὅτι ἐφύλαγαν τά περιβόλια τοῦ κόσμου, ἐννοοῦσαν νά ἐκλέγουν αὐτοί τάς καλύτερας ὀπώρας. Αὐτοί πράγματι δέν μοῦ ἤθελαν τό καλόν μου. Ἦσαν τρομεροί ἀνταγωνισταί δι' ἐμέ.

Τό κυρίως κατάμερόν μου ἦτο ὑψηλότερα, ἔξω τῆς ἀκτίνος τῶν ἐλαιῶνων καί ἀμπέλων, ἐγώ ὅμως συχνά ἐπατοῦσα τά σύνορα. Ἐκεῖ παραπάνω, ἀνάμεσα εἰς δύο φάραγγας καί τρεῖς κορυφάς, πλήρεις ἀγρίων θάμνων, χόρτου καί χαμωκλάδων, ἔβοσκα τά γίδια τοῦ Μοναστηρίου. Ἦμην «παραγυιός», ἀντί μισθοῦ πέντε δραχμῶν τόν μῆνα, τάς ὁποίας ἀκολούθως μοῦ ἠῦξησαν εἰς ἕξ. Σιμά εἰς τόν μισθόν τοῦτον, τό Μοναστήρι μοῦ ἔδιδε καί φασκιές⁹ διά τσαρούχια, καί ἄφθονα μαῦρα ψωμιά ἢ πίττες, καθώς τά ὠνόμαζαν οἱ καλόγηροι.

Μόνον διαρκῆ γείτονα, ὅταν κατηρχόμην κάτω, εἰς τήν ἄκρην τῆς περιοχῆς μου, εἶχα τόν κύρ Μόσχον, ἕνα μικρόν ἄρχοντα λίαν ἰδιότροπον. Ὁ κύρ Μόσχος ἐκατοῖκει εἰς τήν ἐξοχήν, εἰς ἕνα ὠραῖον μικρόν πύργον μαζί μέ τήν ἀνεψιάν του τήν Μοσχούλαν, τήν ὁποίαν εἶχεν υἱοθετήσῃ, ἐπειδή ἦτον χηρευμένος, καί ἄτεκνος. Τήν εἶχε προσλάβει πλησίον του, μονογενῆ¹⁰, ὀρφανήν ἐκ κοιλίας μητρὸς, καί τήν ἠγάπα ὡς νά ἦτο θυγάτηρ του.

Ὁ κύρ Μόσχος εἶχεν ἀποκτήσει περιουσίαν εἰς ἐπιχειρήσεις καί ταξίδια. Ἐχων ἐκτεταμένον κτῆμα εἰς τήν θέσιν ἐκείνη, ἔπεισε μερικούς πτωχοὺς γείτονας νά τοῦ πωλήσουν τούς ἀγρούς των, ἠγόρασεν οὕτως ὀκτώ ἢ δέκα συνεχόμενα χωράφια, τά περιετοίχισεν ὅλα ὁμοῦ, καί ἀπετέλεσεν ἕν μέγα διά τόν τόπον

ΤΕΛΟΣ 2ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

ΑΡΧΗ 3ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

μας κτήμα, μέ πολλῶν ἑκατοντάδων στρεμμάτων ἕκτασιν. Ὁ περίβολος διά νά κτισθῆ ἔστοίχισε πολλά, ἴσως περισσότερα ἢ ὅσα ἤξιζε τό κτήμα· ἀλλά δέν τόν ἔμελλε δι' αὐτά τόν κύρ Μόσχον θέλοντα νά ἔχη χωριστόν οἶονε¹¹ βασίλειον δι' ἑαυτόν καί διά τήν ἀνεψιάν του.

Ἔκτισεν εἰς τήν ἄκρην πυργοειδῆ ὑψηλόν οἰκίσκον, μέ δύο πατώματα, ἑκαθάρισε καί περιεμάζευσεν τούς ἐσκορπισμένους κρουνοὺς τοῦ νεροῦ, ἤνοιξε καί πηγάδι πρὸς κατασκευήν μαγγάνου διά τό πότισμα. Διήρесе τό κτήμα εἰς τέσσαρα μέρη· εἰς ἄμπελον, ἐλαιῶνα, ἀγροκήπιον μέ πλῆθος ὀπωροφόρων δένδρων καί κήπους μέ αἰμασιάς¹² ἢ μποστάνια. Ἐγκατεστάθη ἐκεῖ, κ' ἔζη διαρκῶς εἰς τήν ἐξοχήν, σπανίως κατερχόμενος εἰς τήν πολίχνην¹³. Τό κτήμα ἦτον παρὰ τό χεῖλος τῆς θαλάσσης, κ' ἐνῶ ὁ ἐπάνω τοῖχος ἔφθανεν ὡς τήν κορυφήν τοῦ μικροῦ βουνοῦ, ὁ κάτω τοῖχος, μέ σφοδρόν βορρᾶν πνέοντα, σχεδόν ἐβρέχετο ἀπό τό κύμα.

Ὁ κύρ Μόσχος εἶχεν ὡς συντροφίαν τό τσιμπούκι του, τό κομβολόγι του, τό σκαλιστήρι του καί τήν ἀνεψιάν του τήν Μοσχούλαν. Ἡ παιδίσκη θά ἦτον ὡς δύο ἔτη νεωτέρα ἐμοῦ. Μικρῆ ἐπήδα ἀπό βράχον εἰς βράχον, ἔτρεχεν ἀπό κολπίσκον εἰς κολπίσκον, κάτω εἰς τόν αἰγιαλόν, ἔβγαζε κοχύλια, κ' ἐκυνηγοῦσε τά καβούρια. Ἦτον θερμόαιμος¹⁴ καί ἀνήσυχος ὡς πτηνόν τοῦ αἰγιαλοῦ. Ἦτον ὠραία μελαχροινή, κ' ἐνθύμιζε τήν νύμφην τοῦ Ἄσματος τήν ἡλιοκαυμένην, τήν ὁποίαν οἱ υἱοί τῆς μητρὸς τῆς εἶχαν βάλει νά φυλάῃ τ' ἀμπέλια· «Ἴδού εἶ καλή, ἡ πλησίον μου, ἰδού εἶ καλή· ὀφθαλμοί σου περιστραί...» Ὁ λαιμός τῆς, καθὼς ἔφεγγε καί ὑπέφωσκεν¹⁵ ὑπό τήν τραχηλιάν τῆς, ἦτον ἀπείρως λευκότερος ἀπό τόν χρῶτα¹⁶ τοῦ προσώπου τῆς.

Ἦτον ὠχρά, ροδίνη, χρυσαυγίζουσα¹⁷ καί μοῦ ἐφαίνετο νά ὁμοιάζῃ μέ τήν μικρὴν στέρφαν¹⁸ αἶγα, τήν μικρόσωμον καί λεπτοφυῆ¹⁹, μέ κατάστιλπνον τρίχωμα, τήν ὁποίαν ἐγὼ εἶχα ὀνομάσει Μοσχούλαν.

1. ὑπερθεν: πάνω ἀπό, υπεράνω του ...

2. κατάμερον: ἐξοχική περιοχή που ἀνήκει σε κάποιον, περιοχή όπου κάποιος βοσκός διαμένει με το κοπάδι του.

ΑΡΧΗ 4ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

3. ξυλάρμενα: για ιστιοφόρα που θαλασσοδέρουν: ξάρμενα· χωρίς αρματωσιά· ξυλάρμενα· με δεμένα λόγω κακοκαιρίας τα πανιά και εκτεθειμένα στον άνεμο.
4. Καικίαν: ο βορειοανατολικός άνεμος των αρχαίων.
5. αναπεπταμένη: ανοικτή, εκτεθειμένη/ανοιγμένη προς ...
6. φραγγέλιον: μαστίγιο.
7. αργολογήσει: να απαλλάξει τα κλήματα από αργούς (άχρηστους) βλαστούς.
8. νομήν: εξουσία, κατοχή και χρήση.
9. φασκιές: λουρίδες (εδώ δερμάτινες).
10. μονογενή: μοναχοπαίδι.
11. οιονεί: σαν, κάτι σαν.
12. αιμασιάς: ξερολιθιές, περιφράγματα λιθόκτιστα χωρίς κονίαμα.
13. πολίχνην: κωμόπολη.
14. θερμόαιμος: ζωηρή.
15. υπέφωσκεν: μόλις έφεγγε, φέγγιζε από κάτω.
16. χρώτα: το δέρμα, τη σάρκα και - κατ' επέκταση - την απόχρωση (χρoιά) της επιδερμίδας.
17. χρυσαυγίζουσα: χρυσαυγάζω· εκπέμπω χρυσή ανταύγεια, λάμψη.
18. στέρφα: κασίκα που δεν επιδιώκεται να τεκνοποιήσει.
19. λεπτοφυή: λεπτή, ντελικάτη.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A. Το «**Όνειρο στό κῦμα**» ανήκει γενικώς στα «αυτοβιογραφικά» διηγήματα του Αλ. Παπαδιαμάντη, τα οποία συνδέονται με τα εφηβικά του χρόνια στη Σκιάθο. Να επισημάνετε τρία αυτοβιογραφικά στοιχεία στο απόσπασμα που σας δίνεται.

Μονάδες 15

B1. Δύο από τα χαρακτηριστικά της αφηγηματικής τέχνης του Παπαδιαμάντη είναι η **αναδρομική αφήγηση** και η **περιγραφή τόπου ή χώρου**: α) να εντοπίσετε στο απόσπασμα δύο παραδείγματα για την κάθε περίπτωση (μονάδες 8), β) τι πετυχαίνει ο συγγραφέας με τη χρήση αυτών των αφηγηματικών χαρακτηριστικών; (μονάδες 12).

Μονάδες 20

- B2. α.** Πώς περιγράφεται η ανεψιά του κυρ Μόσχου, Μοσχούλα, στις δύο τελευταίες παραγράφους του αποσπάσματος; (μονάδες 11).
- β.** Η ομορφιά της Μοσχούλας εκφράζεται με παρομοιώσεις, επίθετα και μεταφορές. Να δώσετε δύο παραδείγματα για το κάθε εκφραστικό μέσο (μονάδες 9).

Μονάδες 20

- Γ.** «Τῆς πτωχῆς χήρας ἦτον ἡ ἄμπελος ... Ἦσαν τρομεροὶ ἀνταγωνισταί δι' ἐμέ».

Στο απόσπασμα αυτό ο συγγραφέας εκφράζει τον κοινωνικό του προβληματισμό. Να σχολιάσετε τον προβληματισμό αυτόν σε ένα κείμενο 130 - 150 λέξεων.

Μονάδες 25

- Δ.** Αφού συγκρίνετε το απόσπασμα από το «**Όνειρο στό κύμα**» του Αλ. Παπαδιαμάντη με το επόμενο απόσπασμα από την «**Αιολική Γη**» του Ηλ. Βενέζη, να επισημάνετε τις ομοιότητες ως προς τη σχέση του αφηγητή με τη φύση.

Μονάδες 20

Ηλίας Βενέζης, «Αιολική Γη» (Απόσπασμα)

Η θάλασσα ήταν μακριά από κεί, κι αυτό στην αρχή ήταν μεγάλη λύπη για μένα επειδή γεννήθηκα κοντά της. Στην ησυχία της γης θυμόμουν τα κύματα, τα κοχύλια και τις μέδουσες, τη μυρουδιά του σάπιου φυκιού και τα πανιά που ταξιδεύαν. Δεν ήξερα να τα πω αυτά, επειδή ήμουνα πολύ μικρός. Αλλά μια μέρα η μητέρα μου βρήκε το αγόρι της πεσμένο μπρούμυτα καταγής, σα να φιλούσε το χώμα. Το αγόρι δε σάλευε, κι όταν η μητέρα πλησίασε τρομαγμένη και το σήκωσε είδε το πρόσωπό του πλημμυρισμένο στα δάκρυα. Το ρώτησε ξαφνιασμένη τι έχει, κ' εκείνο δεν ήξερε ν' αποκριθεί και δεν είπε τίποτα. Όμως μια μητέρα είναι το πιο βαθύ πλάσμα του κόσμου, κ' η δική μου, που κατάλαβε, με πήρε από τότε πολλές φορές και πήγαμε ψηλά στα Κιμιντένια, απ' όπου μπορούσα να βλέπω τη θάλασσα. Κ'

ενώ εγώ αφαιριόμουν στη μακρινή μαγεία του νερού, εκείνη δε μου μιλούσε, για να αισθάνομαι πως είμαστε μονάχοι, η θάλασσα κ' εγώ. Περνούσε πολλή ώρα έτσι, τα μάτια μου κουράζονταν να κοιτάνε και γέρναν, έγερνα κ' εγώ στη γη. Τότε τα δέντρα που με τριγύριζαν γίνονταν καράβια με ψηλά κατάρτια, τα φύλλα που θροούσαν πανιά, ο άνεμος ανατάραζε το χώμα, το σήκωνε σε ψηλά κύματα, τα μικρά τριζόνια και τα πουλιά ήταν χρυσόψαρα και πλέανε, κ' εγώ ταξίδευα μαζί τους.

Ηλίας Βενέζης, «Αιολική Γη», Βιβλιοπωλείον της «Εστίας», Αθήνα 1965⁶, σσ. 24-25.

ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΥΠΟΨΗΦΙΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνον τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, κατεύθυνση, εξεταζόμενο μάθημα). Να μην μεταφέρετε στο τετράδιο τα κείμενα και τις παρατηρήσεις.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο επάνω μέρος των φωτοαντιγράφων, αμέσως μόλις σας παραδοθούν.
Δεν επιτρέπεται να γράψετε οποιαδήποτε άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας, να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε σε όλα τα ζητούμενα.
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: μία (1) ώρα μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.

ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ